

Кафедра теорії музики

СИЛАБУС
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРЕТИЧНОГО МУЗИКОЗНАВСТВА
(навчальна дисципліна)

Освітній рівень	III, освітньо-творчий
Ступінь освіти	доктор мистецтва (II етап – творча аспірантура)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-творча програма	підготовка доктора мистецтва
Статус	обов'язкова

Курс	1
Семестр	2
ECTS	4
Аудиторних годин	30
Лекції	30
Семінари	-
Практичні	-
Самостійна робота	90
Семестровий контроль	іспит

Інформація про викладача

ПБ, посада	Александрова Оксана Олександрівна, професор
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/theory-of-music/Aleksandrova.pdf
E-mail	aleksoks71@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни складено відповідно до освітньо-творчої програми підготовки докторів мистецтва. Силабус визначає обсяг знань здобувачів, алгоритм вивчення дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів. Матеріал навчальної дисципліни підготовлено з урахуванням специфіки мистецької освіти.

Викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теоретичного музикознавства» підпорядковане **загальній меті** навчання: забезпечити умови формування й розвитку здобувачами вищої освіти програмних компетентностей, що дозволять їм оволодіти основними знаннями, уміннями, навичками, необхідними для здійснення фахової діяльності у сфері музичного мистецтва та викладання дисциплін. Таким чином, **метою вивчення** навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теоретичного музикознавства» є формування в здобувача вищої освіти знань, умінь та навичок щодо сутності фундаментальних засад теоретичного музикознавства як інтегративної засадничої науки, обов'язкової для кожного виконавця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати**: поняттєвий апарат сучасного теоретичного музикознавства; визначення фундаментальних принципів музичної творчості (інтонація-звукообраз; зміст і форма; жанр-стиль); техніки композиції та принципи слухацької комунікації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **уміти**: здійснювати аналіз музичного твору в аспекті жанру та стилю (епохального та індивідуально-композиторського); теоретично обґрунтовувати науково-методичні концепції

сучасного навчального процесу; досліджувати шляхи спадкоємності та методи теоретичної підготовки музикантів-виконавців.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування **інтегральної компетентності** – здатності визначати та розв'язувати комплексні проблеми в галузі музичного мистецтва, володіти методологією творчої, наукової та педагогічної діяльності, створювати оригінальні цілісні наукові/творчі концепції, проводити самостійне науково-творче дослідження, результати якого відповідають вимогам новизни та актуальності, мають теоретичне та практичне значення.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування: **загальних компетентностей (ЗК 01.** Здатність до оволодіння науковою компетентністю та розвитку творчих здібностей, спрямованими на формування загальнокультурного системного світогляду.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та оцінки сучасних наукових/творчих досягнень, генерування нових ідей при вирішенні творчих, дослідницьких, педагогічних, практичних завдань.

ЗК 03. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення протягом життя, оцінювання рівня власної фахової компетентності та підвищення професійної кваліфікації, адаптації до змін у професійній творчій та педагогічній діяльності.

ЗК 04. Готовність до роботи у міжнародному культурному просторі на основі вільного володіння іноземною мовою, дотримання норм міжкультурної толерантності та професійної етики); **спеціальних (фахових) компетентностей (СК01.** Здатність до створення інноваційної концепції творчого продукту та практичного втілення на високому виконавському рівні; розробки науково-творчих проєктів, управління ними; укладання пропозицій щодо їхнього фінансування; реєстрації прав інтелектуальної власності.

СК 03. Здатність володіти методами розв'язування спеціалізованої задачі й практиками інтерпретації / композиції до створення оригінального творчого продукту в контексті музичної діяльності та освіти.

СК 04. Здатність до застосування інноваційних технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі музичного мистецтва, інтегрування знань з інших сфер гуманітаристики.

СК 05. Здатність до використання педагогічних технологій для передачі наукових знань майбутнім фахівцям з дотриманням людиноцентристського підходу в навчанні.

СК 06. Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в науково-творчих дослідженнях та педагогічній діяльності.

СК 07. Здатність використовувати сучасні науково-інформаційні технології, міжнародні науково-метричні бази, програмне забезпечення у процесі творчої та науково-педагогічної діяльності; володіти комунікативною культурою); програмних результатів навчання (**ПРН 1.** Вміння створювати концепції науково-творчих проєктів, оформлювати їх належним чином та з урахуванням суспільного запиту, поетапно впроваджувати результати роботи в мистецьку практику; налагоджувати творчо-мистецьку комунікацію.

ПРН 2. Підвищення рівня професійної підготовки виконавців/композиторів в єдності наукових та мистецьких шкіл. Формування навичок розв'язання проблемних ситуацій у творчій, науковій та педагогічній діяльності.

ПРН 3. Знання методології мистецтвознавства, психології та педагогіки, застосування ustalених методів та підходів у власних наукових та / або інноваційно-творчих проєктах, а також у власній творчій та / або педагогічній практиці.

ПРН 4. Опанування сучасними інструментами та технологіями пошуку, обробки та аналізу інформації, вміння систематизувати та інтерпретувати отримані результати.

ПРН 5. Підвищення рівня проєктної культури, вміння працювати з стейкхолдерами, замовниками та споживачами культурного продукту; вміння вибудовувати масмедійну стратегію.

ПРН 6. Вміння презентувати отримані результати досліджень (зокрема – іноземною мовами), кваліфіковано відображати результати науково-творчої роботи у публікаціях.

ПРН 7. Володіння комунікаційними та організаторськими навичками у процесі педагогічної та просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію академічного музичного мистецтва).

Перелік тем

Тема 1. 1 Музичний твір як предмет теоретичного музикознавства.

Тема 2. Історія теорії музики європейської традиції.

Тема 3. Стилль як семіотичний об'єкт.

Тема 4. Музичний текст і методи його аналізу.

Тема 5. Виконавська поетика як система засобів.

Тема 6. Теорія жанру: еволюція і порівняльний аналіз наукових уявлень, типологія музичних жанрів.

Тема 7. Жанр і жанровість.

Тема 8. Музичне мислення: функції, структура.

Тема 9. Типи музичної семантики.

Тема 10. Музична форма: від звука до структури.

Тема 11. Інтонія, образ і техніка письма.

Тема 12. Учення про мелодію: історія, дефініції, концепції.

Тема 13. Учення про метроритм і темп; значення для виконавства і слухацького сприйняття.

Тема 14. Гармонія як функціональна система.

Тема 15. Учення про фактуру.

Форми та технології навчання

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують аудиторні заняття (лекції). У процесі самостійної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни, виконують завдання, у т. ч. індивідуальне навчально-дослідне завдання. Модульні контрольні роботи виконуються поза аудиторією.

Навчальні ресурси

Навчання проводиться за допомогою сервісів Google Meet (відеотелефонний зв'язок), Google Forms (програма для адміністрування опитувань), Google Drive (сховище даних), Google Таблиці (табличний редактор), Документи Google (онлайн-текстовий редактор). Користування сервісами безкоштовне на основі ліцензії Cloud Identity Free Edition. Для доступу до зазначених сервісів необхідно мати акаунт Google (обліковий запис) – це система загальних акаунтів для користування сервісами Google. Для забезпечення освітнього процесу додатково використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle. Платформа використовується на основі ліцензії GNU General Public License.

Система оцінювання

90-100 балів. Національна шкала – відмінно. ECTS шкала – А.

82-89 балів. Національна шкала – добре. ECTS шкала – В.

75-81 бали. Національна шкала – добре. ECTS шкала – С.

64-74 балів. Національна шкала – задовільно. ECTS шкала – D.

60-63 бали. Національна шкала – задовільно. ECTS шкала – Е.

35-59 балів. Національна шкала – незадовільно. ECTS шкала – FX.

1-34 бали. Національна шкала – незадовільно. ECTS шкала – F.

Критерії оцінювання знань студентів

90-100-А-відмінно. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на високому рівні та постійно поновлює їх; володіє професійною термінологією; чітко розуміє логічні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами; опрацьовує матеріал на творчому рівні та використовує певний обсяг позапрограмного матеріалу; виконує стандартні завдання та деякі завдання підвищеної складності; самостійно працює із додатковим матеріалом навчальної дисципліни.

82-89-В-добре. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на достатньому рівні; володіє професійною термінологією; робить узагальнення, іноді наводить власні висновки; знаходить логічні зв'язки між окремими темами дисципліни; виконує стандартні завдання з незначними помилками, які може самостійно виправити.

75-81-С-добре. Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності; уміє пояснити положення виконаних завдань та дати правильні відповіді при заданій зміні вихідних параметрів.

64-74-D-задовільно. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на середньому рівні; знає професійну термінологію, може дати визначення майже усіх термінів; виконує стандартні завдання з незначними помилками, які може самостійно пояснити; не виявляє самостійного творчого мислення та ініціативи під час навчальних занять.

60-63-E-задовільно. Здобувач має певні знання, передбачені програмою навчальної дисципліни; із труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань; виконання контрольних завдань значно формалізовано.

35-59-FX-незадовільно (із можливістю повторного складання). Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на початковому рівні; знає професійну термінологію, може дати визначення лише деяких термінів, пояснює їх спрощено; переказує прочитаний матеріал без пояснень та аналізу; виконує стандартні завдання з грубими помилками; не виявляє пізнавального інтересу до навчальної дисципліни; працює безсистемно; виконує тільки окремі завдання.

0-34-F-незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Здобувач повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни; знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика навчальної дисципліни

Викладання дисципліни відповідає вимогам Положення Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського та «Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського».

Рекомендовані джерела

1. Андросова Д. В. Мінімалізм в музиці: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2009.
2. Варавкіна-Тарасова Н. Духовний зміст музичного твору : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. Харків, 2014. 20 с.

3. Гнатишин О. Історичний вимір українських музично теоретичних концепцій : монографія / наук. ред. О. Козаренко. Львів: Видав. Львів. політехніки, 2017. 600 с.
4. Зайцева Л. А. Онтологічна концепція музики: на прикладі світських та духовних жанрів : автореф. дис. ... канд. мист. Харків, 2004. 20 с.
5. Калашник М. До проблеми функціонування жанру сюїти в сучасній українській музиці. *Українське музикознавство*. Київ, 1991. Вип. 26. С. 230–239.
6. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови / відп. ред. І. Пясковський, О. Купчинський. Львів. 2000. 286 с. (Українознавча бібліотека НТШ).
7. Котляревський І. Аспекти розвитку понятійного апарату музикознавства. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Київ, 2000. Вип. 7.
8. Науковий вісник: зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 25. Час. Простір. Музика. Київ: НМАУ, 2003.
9. Науковий вісник: зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 27. Слово, інтонація, музичний твір Київ: НМАУ, 2003.
10. Науковий вісник: зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 28. Семантичні аспекти слова в музичному творі. Київ: НМАУ, 2003.
11. Науковий вісник: зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 59. Сміслові засади музичної творчості. Київ: НМАУ, 2006.
12. Науковий вісник: зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 60. Теоретичні та практичні аспекти музичного смислоутворення. Київ: НМАУ, 2006.
13. Науковий вісник: зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 98. Світ музикознавства: стратегії, дискурси, сюжети. Київ: НМАУ, 2011.
14. Ніколаєвська Ю. Номо Interpretatus в музичному мистецтві ХХ – початку ХХІ століть : монографія. ХНУМ імені І. П. Котляревського. Харків: Факт, 2020. 576 с.
15. Оголевець О. С. Структура тональної системи. Київ-Львів-Полтава: Полтавський літератор, 2006.
16. Пясковський І.Б. Поліфонія в українській музиці: навч. посіб. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2012. 272 с.
17. Словник музичної термінології. Київ: Ін-т енцикл. дослідж. НАНУ, 2008.
18. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Суми: Собор, 2002.
19. Хуторська А.Й. Композиторська інтерпретація поетичного тексту як художній переклад (на прикладі камерно-вокальної музики) : автореф. ...канд. мистецтвознавства. Харків : ХДУМ ім. І. П. Котляревського, 2009. 17 с.
20. Шип. С. Музична форма: від звуку до стилю. Одеса, 2000. 342 с.
21. Brindle, Reginald Smith, *The New Music*. Oxford University Press, London, 1975.
22. Cope, David, *New Music Composition*, Schirmer Books, New York, 1977.
23. Dallin, Leon, *Techniques of Twentieth Century Composition*, W.C.Brown, Dubuque, 1974.
24. Demuth, Norman, *A Course in Musical Composition*, Bosworth, London, 1951.
25. Demuth, Norman, *Musical Trends in the Twentieth Century*, Rockliff, London, 1952.
26. Edwards, Arthur C., *The Art of Melody*, Philosophical Library, New York, 1956.
27. Partch, Harry, *The Genesis of Music*, Da Capo Press, New York, 1973
28. Reti, Rudolph, *The Thematic Process in Music*, Macmillan, New York, 1951.
29. Schonberg, Arnold, *Structural Functions of Harmony*, W. W. Norton, New York, 1954.
30. Schonberg, Arnold, *Style and Idea*, Philosophical Library, New York, 1950.
31. Searle, Humphrey, *Twentieth Century Counterpoint*, E. Benn, London, 1955.
32. Xenakis, Iannis, *Formalized Music*, Indiana University Press, Bloomington, 1971.

Інформаційні ресурси

1. <http://osvita.ua> (освітній портал «Освіта.УА»);
2. <http://eduwiki.uran.net.ua/wiki/index.php> (ВікіОсвіта)
3. <http://bgam.edu.by/>

4. Бібліотека Львівської національної академії імені М.В.Лисенка <https://places.biz.ua/culture-and-art/libraries/biblioteka-lvivskoj-natsionalnoj-muzychnoj-akademiji-imeni-m-v-lysenka/>
5. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/> Европеана бібліотека www.europeana.eu - інтернет-портал, отримуючий доступ к ресурсам 48 національних бібліотек Європи и многих исследовательских библиотек
6. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (сайт www.nbuv.gov.ua).
7. Національна музична академія України ім.П.І.Чайковського, бібліотека <http://knmau.com.ua/biblioteka/>
8. Національна парламентська бібліотека України (сайт www.nplu.kiev.ua).
9. Міжнародна цифрова бібліотека, яка створена за підтримки ЮНЕСКО та Бібліотеки Конгресу США. Багатомовного формату, включає найкращі зразки культурної спадщини бібліотек різних країн світу.
10. Світова цифрова бібліотека nbuv.gov.ua > node -
11. Одеська національна музична академія імені А.В.Нежданової, бібліотека <http://odma.edu.ua/library>
12. Харківська державна наукова бібліотека імені В.П.Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>
13. Харківська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К.С.Станіславського <http://mtlib.org.ua/>
14. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім.В.Каразіна <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/>
15. Academy of Music Hanns Eisler (Высшая школа музыки им.Ханса Эйслера, Берлин) <http://www.hfm-berlin.de/en/Homepage.html>
16. Accademia Musicale Chigiana (Музыкальная академия Киджи, Италия) <http://www.chigiana.it/>
17. Akademia Muzyczna im. Grazyny i Kiejstuta Wasewiczow w Lodzi Музыкальная академия им.Гражины и Кейстута Бацевичей в Лодзи (Польша). <http://www.amuz.lodz.pl/>
18. Akademia Muzyczna im. Karola Lipinskiego we Wroclawiu Академия им.Кароля Липиньского во Вроцлаве (Польша), <http://www.amuz.wroc.pl>
19. Conservatorium Brussel (Брюссельская консерватория, Бельгия)
20. <http://www.kcb.be/eng/index.asp>
21. Conservatorio Bolzano Claudio Monteverdi (Консерватория Больцано им.Монтеверди, Италия) <http://www.conservatoribolzano.it/>
22. Conservatoire International de Musique de Paris Парижская консерватория - <http://www.cimp-paris.fr/>
23. Griegakademiet, Institutt for musikk (Музыкальная академия им.Грига в Бергене) Консерватория в Норвегии, входит в состав Бергенского университета. <http://www.uib.no/grieg>
24. Hochschule fur Musik Koln (Кельнская высшая школа музыки, Германия) <http://www.mhs-koeln.de/home.html?&lang=en>